

מסורת הש"ס

א) גי' רש"ל ורש"א רבן גמליאל, ב) [למקנ לח:], ג) [למקנ מב:], ד) ונחית ע. [למקנ קב:], ה) דפרישות. רש"א, ו) [ועיין מוס' לקמן קב. ד"ה מה וכו'],

תורה אור השל"ם

- דברו אל בני ישראל לאמר זאת היתה אשר תאכלו מקל הבהמה אשר על הארץ:

וירקא יא ב

- לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותנוגה ואכלה או מבר לקביר כי עם קדוש אתה לוי אלהיך לא תבשל גיד בחלב אמו:

דברים יד כא

- ובי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה דבנע בנבלתה יטמא עד הערב: וירקא יא לט
- ואנשי קדש תהיו לי וקדש בשדה טרפה לא תאכלו לקלב תשלבן אחר: שמות כב ל
- ותלב נבלה ותלב טרפה יעשה לקבל מלאכה אבל לא תאכלנה: וירקא ז כד

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה כי מניח וכו' ומשני כי קמיבעיא:

מוסף רש"י

בהמה דקה ששטטה ידה. אחר שחיטתה, ולא החזירה פסולה. אסוריה דכנתה מסוכנת היא ואינה מותרת עד שתפרנס ואם לא פירסכה הויה כנתה קודם שחיטה, ופיסותה די לדקא אינה אלא הולאת נפש, אבל גסה בין פסטה ולא כפפה בין כפפה ולא פסטה פירסוק היא וכשרה (ע"ז יטו). זאת החיה, קרי ביה זאת חיה (קטן סב). ולמאי הלבנתה, ואכל לא תאכלויה למה לי דכנתיה בתנאי טרפה, הא בתנאי כשרה נמי הוהיה, כל תנאי וכל דס לא תאכלו, אלא שסקרה היא: **מיבעיא**. דהך טרפה נמי אינה חיה אלא מדאיטריך למיסר טרפה ש"מ מסוכנת מחמת טרפות דמיחסר אסורה אבל שם מסוכנת שריא דלא דרשינן שאינה חיה לא תאכל: ודלמא היינו טרפה **מסוכנת**. וצין מחסרה וצין לא מחסרה משעה שאינה חיה טרפה קרי לה דטרפה לשון מסוכנת היא כלומר קרובה למות ואיטריך לעבור עליה בעשה דשאינה חיה ולא תעשה דטרפה: **אם כן נבלה**. דאוקמא לעיל דמשום לעבור עליה בלאו נמי אטריך: **ל"ל השפא מחיים**. כשהיה מסוכנת קרייה רחמנא טרפה וקאי עליה בלאו ועשה: **לאחר מיתא מיבעיא**. אסורה להיכא אול: **ודלמא היינו נבלה היינו טרפה היינו מסוכנת**. כלומר אפילו ננבלה שמתה לאחר שנטרפה ונסתכנה מזית מוקמת לה ואפ"ה איטריך ולמיקם עליה לאחר מיתה בשני לאוין לאו דנבלה ולאו דטרפה ועשה דחיה אכול: **ואמר מר**. צוצחים צפרק חטאת העוף (דף ע).: **למאי הלכא**. כלומר האי ואכל לא תאכלויה לא כריך דהא כתיב (ויקרא א) כל חלב וכל דם לא תאכלו ומשום דנתנבלה או נטרפה מי אזיל ליה איסור חלב ולמאי אטריך אלא התורה אמרה דחייב משום שני לאוין משום לאו דחלב ומשום לאו דטרפה דלא תימא אין איסור חל על איסור:

מאי. לגופיה הוא דלהני אבל דליטמי איהו אחרני לא או דלמא ל"ש:

בתנאי עד **שפרכם**. דאי לא מפרכס קיס להו לרצנן דנטולה נשמתה קודם גמר שחיטתה כדאמרין בגמרא [נח:]. **אם זינקה**. כדרך

שהזהמות נופחות בגרוסם והדם

קילוח: **השוטט צילנה** וזהם מסוכנת שזריכה פירכוס ולא ידע אי פירכסה: **ולמחר השכים ומלא**. כותלי בית שחיטת האור מלאים דס כשרה מפני שזינקה: **וכמום ר"א**. דמכשר לה צוינוק אמרה ר"ש: **אחד כהמה דקה ואחד כהמה גסה**. לריכות פירכוס אם היא מסוכנת: **שפטטה ידה**. צגמר שחיטתה: **ולא החזירה פסולה**. אם היתה מסוכנת לפי שאין זה פירכוס אלא כן דרכה שעתא זאת נפשה אכל גסה לאו אורחה כהכי: **גמ' ממאי דשריא**. ואפילו צפירכוס: **ומהדרין וממאי תיסק דאדעתין למיסרי**. דבעי קרא למשריא: **לאו חיה היא**. ואפילו מפרכסת ומנא לן דשריא: **מדאמר רחמנא נבלה לא תאכל**. וסתם נבלה מסוכנת הואי קודם מיתתה: **מכלל**. דקודם מיתה כי הוה מסוכנת שריא דאי קודם מיתה אסירא מוזאת החיה לאחר מיתה מיבעיא מיתה מי שריא לה: **ופרכין דלמא היינו נבלה היינו מסוכנת**. וקודם מיתה משנסתכנה קרי לה נבלה ואשמועינן רחמנא דקאי עליה צוצלאו נמי דאי מוזאת לאו הצא מכלל עשה עשה: **מחיים לא איקרי נבלה**. והלכך למה לי לאהורי עליה דנבלה פשיטא דאיסור מסוכנת להיכא אזיל: **דלמא לעולם היינו נבלה היינו מסוכנת**. כלומר לעולם נבלה היינו נבלה היינו מסוכנת שריא דאי ס"ד מסוכנת דלא מחסרא אסירא מרפה מיבעיא ודלמא היינו מרפה מסוכנת ולעבור עליו בעשה ולא תעשה א"כ נבלה דכתב רחמנא ל"ל ומה מחיים קאי עליה בלאו ועשה לאחר מיתה מיבעיא ודלמא היינו נבלה היינו מרפה היינו מסוכנת ולעבור עליו בשני לאוין ועשה אלא מהכא ויחלב נבלה וחלב מרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו ואמר מר למאי הלבנתא אמרה התורה א) **יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב** **יבא איסור מרפה ויחול על איסור חלב** ואי

דהשתא בעי למימר דקודם מיתה משנסתכנה קרי לה נבלה: **השתא** מסוכנת דאי נמי מיחסר ונפלה נמי חשונה כמחסרה: **ודלמא** היינו מרפה היינו מסוכנת. יא הא פירושו כהיא דלעיל דהשתא בעי למימר דכל יתר כנטול דמי הא נמי מיחסר ונפלה נמי חשונה כמחסרה: **ודלמא** היינו מרפה דין מיחסרה צין לא מיחסרה וק"ק דלעיל דפריך היינו נבלה היינו מסוכנת לא קאמר לעבור עליו בעשה ולא תעשה כדקאמר הכא:

השוחרט פרק שני חולין

לז.

כי מהניא חבית הקדש לפסולי גופיה. השתא מסקין דמדאורייתא קמיצעי ליה אכל מדרבנן מודו דמונין צו ראשון ושני וכן משמע נמי פרק המנחות והנסכים בעלמא הוא אמאי מטמא (מנחות דף קב.): דקאמר נותר יי עפרא תפשוט דבעי ר"ל כו' ומשני א) קמיצעיא ליה דאורייתא כי אמרינן דרצנן והא דלמר צפ"ק דפסחים (דף כ). גבי מחט שנמלאת בצצר הצצר טמא האי צצר דתכשר במאי אי צחינת הקדש אימר דמהני חבית הקדש לפסולא דגופיה למימני ביה ראשון ושני מי מהני וכ"ת ה"נ תפשוט הא דבעי ר"ל כו' הוה מצי לשנויי יי הא דר"ל מדאורייתא בעי אלא שפיר משני שם כגון שהעצירה צנצר עוד משום דלרצ יוסף דלעיל בעי נמי מיניה מדרבנן וא"ת תפשוט דר"ל מדרבי יוסי צ"ר חנינא דלמר משקי בית המטבחים אינו מכשיר ואם מהני חבית הקדש למימני ביה ראשון ושני מנ"מ כהכשרו וי"ל דנפקא מינה לעינן כמה דברים שהיו מציאים בעזרה וגם חולין היו מציאים לאכול עם המנחות והוצחים כדי שיהיו נאכלים על השזע כדלמר דהקומנן רבה (מנחות דף קא.):

השוחרט את המסוכנת. אפילו לכתחלה שרי ונקט לשון דיעצד משום דבעי למיתני עד שתפרנס: **שאנינה חיה לא תאכל**. צריש אלו טרפות (לקמן דף מז). דריש מהאי קרא דטרפה אינה חיה והיינו לפי המסקנא דשמעתין דלא מיתוקמא צמסוכנת:

השתא מחיים אסורה לאחר מיתה מיבעיא. השתא סגר דסתם נבלה מסוכנת היא קודם מיתה ולהכי דייק שפיר דאי קודם מיתה אסורה פשיטא דמיתה לא שריא לה כדפירש צוקנטרס ומיד הוה מצי למפך דלמא אחי קרא לנבלה דלא יי מנח מסוכנת וכוון שעשאה גיסטרא אלא דנטר עד סוף המסקנא אבל אין לפרש דאפילו אפשר לנבלה שלא היתה מסוכנת מעיקרא מ"מ דייק דמדאסר רחמנא מסוכנת משום דקרוצה למיתה כ"ש כהמה שמתה לגמרי דאע"ג דאסר רחמנא טרפה אפ"ה איטריך לאסור נבלה משום דטרפה מיחסרה אין לפרש

קך דא"כ אמאי יי פריך במסקנא דלמא אחא קרא להך נבלה דלא אחא מנח מסוכנת מעיקרא כגון שעשאה גיסטרא אלא פשיטא דאין זה קל וחומר דאיסור מסוכנת חמיר דחל מחיים כדלמר צוצחים צפרק חטאת העוף (דף ע). דלא ילפינן נבלה מטרפה משום דחמירא דאסורה מחיים וא"ת למאי יי דפריך אי אמרת נמי מסוכנת שריא תקשי אמאי אטריך קרא לאסור נבלה הא אסורה מחיים משום איסור שאינה זוחה דרחמנא אמר וצחת וזו לא נשחטה דמנ"י אף לאחר שנתנבלה איכא עשה דשאינה זוחה כדמשמע צפרק כל שעה (פסחים דף לו). וצפ"ק דמיר (דף ד). דר"ש אומר האוכל נבלה צויה"כ פטור משום דאין איסור חל על איסור יי משמע אפילו נתנבלה צויה"כ פטור משום דאין איסור חל על איסור והשתא כשמתה פקעה איסור אבר מן החי אמאי לא חל איסור ויה"כ עם איסור נבלה צבת אחת אלא ודאי לעולם איכא איסור דשאינה זוחה ולהכי לא חייל עליה איסור ויה"כ דמחיים נמי הוה צה איסור זה ואכתי לא פקע יי וש לומר דהוה מצי למימר ולעמעין:

דלמא היינו נבלה יי ואכתי לא פקע יי לפרש כההיא דצמסוכן **השתא** מסוכנת דלא מחסרא אסורה מרפה מיבעיא. וכ"ת אטריך לטרפה דלא מחסרה כגון דימיר כיון דכל יתר כנטול דמי הא נמי מיחסר ונפלה נמי חשונה כמחסרה: **ודלמא** היינו מרפה היינו מסוכנת. יא הא פירושו כהיא דלעיל דהשתא בעי למימר דכל יתר כנטול דמי הא נמי מיחסר ונפלה נמי חשונה כמחסרה: **ודלמא** היינו מרפה דין מיחסרה צין לא מיחסרה וק"ק דלעיל דפריך היינו נבלה היינו מסוכנת לא קאמר לעבור עליו בעשה ולא תעשה כדקאמר הכא:

ומה

עין משפט ור מוצה

ק"ב א ב מ"י פ"ד מה'י מאלות אסורות הל"י'ד [טו] סמג לאוין קלד טו"ע יו"ד ס"י י' סעף א [צ]:

ק"ב ג מ"י שם פ"ו הל"צ:

שיטה מקובצת

א) יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב ג"ב ע"י תוס' כריתות דף כג ע"א: ב) נפחות דלעיל השוחט בלילה שחיטתו כשרה בדיעבד אבל לכתחלה לא הסי' ומה"ד בהמה מסוכנת שצרכה פרכוס וכו': ג) וממאי תיסק אדעתך למיסרא דבעית קרא לשחיטה: ב) ואשמעי' רחמנא דקאי עליה נמי בלאו דאי מוזאת החיה לאו: ב) דקאמר נותר ופרה עפרא בעלמא הוא כו' דבעי ר"ל וכו' ומשני כי קא מיבעיא ליה דאורייתא כו': ב) ה"מ לשנויי דריש לקיש: ב) דלמא אתא קרא לנבלה דלא אתיא מכח מסוכנת קודם מיתתה כגון שעשאה גיסטרא: ב) דא"כ מאי פריך במסקנא דלמא אתא קרא להך נבלה דלא הויה מסוכנת מעיקרא: ב) משום דאין איסור חל על איסור ומשמע אפ"י כו'. ג"ב רש"י כריתות דף כג ע"א ע"ש: ב) אין פירושו כההיא דבסמוך: ב) האי פירושו כההיא דלעיל:

רבינו גרשום

טמא לא יאכל אלא מסימא כל טהור יאכל בשר כו' כלומר לרבות עצים ולבונה כיו"ב דמקבלין טומאה. כלומר עצים של מערכה: ומאי תיסק אדעתך דאסירא. כלומר מינה תלמד ומאי תיסק אדעתך דאסירא: זאת החיה אשר תאכלו. כלומר החיה אמרת מאי תיסק אדעתך דאסירא דכתיב זאת החיה אשר תאכלו כו': ומחיים בעשה. כלומר חיה אכול שאינה חיה לא תאכלו מרפה מיבעיא: כלומר דמחסרה כגון ניטל ונטחול ב) ניטלו הכליות וניטל ירך והחל שלה: ולעבור עליו בעשה ולא תעשה. כלומר בעשה חיה אכול לא תעשה ובשר בשדה מרפה לא תאכלו:

א) הדבר י"ע דהא ניטול ונטחול או דניטול הכליות מן הכה"א דכשרה ונראה דר"ס הוא וי"ל ניטל הכנר ולא נשמיר היינו כלום או שנטלו טומא בגדין נעל היך וכו':